

J. R O S S I N I

C Y R U L I K
S E W I L S K I

program

KRAKOWSKIE TOWARZYSTWO OPEROWE

Joachim Rossini

CYRULIK SEWILSKI

OPERA KOMICZNA W 2 AKTACH
4 ODSŁONACH

*Libretto Cezarego Sterbiniego
w/g komedii de Beaumarchais*

P r o g r a m

O P E R A K R A K O W S K A

Dyrektor: Marian Kramarski

Kier. art.: Tadeusz Krzemiński

Tematy z uwertury do opery „Cyrulik Sewilski”

(Andante sostenuto)

(1)

p cantabile

(Allegro)

(3)

p cantabile

(Allegro)

(4)

p

Joachim Rossini

JOACHIM ROSSINI
I JEGO „CYRULIK SEWILSKI”

Na przestrzeni całej historii muzyki niewielu tylko kompozytorów mogło się cieszyć tak wielkim powodzeniem, jakie osiągnął Rossini i to jeszcze w stosunkowo młodym wieku. Sława jego szybko przekroczyła granice ojczystych Włoch i rozprzestrzeniła się po całym świecie, usuwając w cień nawet największych ówczesnych kompozytorów, jak Beethoven lub Wagner, nie mówiąc o Schubercie, którego wielkość oceniono w pełni dopiero po jego śmierci. Rossini stał się bożyszczem tłumów wypełniających widownię teatrów operowych największych nawet stolic świata. Zarówno jego dzieła, jak i osoba budziły entuzjazm, który tylko nielicznym twórcom przypadł w udziale.

Miejscem urodzenia Rossiniego było niewielkie miasteczko Pesaro, znajdujące się w granicach ówczesnego Państwa Kościelnego. Lata chłopięce przyszłego kompozytora upłynęły wśród warunków ciężkich. Ojciec Joachima, inspektor miejskich rzeźni i zarazem miejski trębacz, przebywał wtedy przez kilka lat w więzieniu za swoje republikańskie poglądy głoszone zbyt nieostrożnie, tak, że ciężar utrzymania rodziny spoczywał na matce. Miała ona piękny głos, dzięki czemu, chociaż bez wykształcenia muzycznego, mogła występować na prowincjonalnych scenach operowych, zarabiając w ten sposób na skromne utrzymanie. Młody Joachim odziedziczył po rodzicach zamiłowanie do muzyki, wcześniej też zaczął zdradzać wybitne w tym kierunku zdolności. Wkrótce przestało mu wystarczać doraźne zdobywanie wiadomości o muzyce od przygodnych nauczycieli i niebawem widzimy go jako ucznia Liceum Filharmonicznego

w Bolonii. Bujna jednak indywidualność i konieczność zarobkowania utrudniają mu studia. W r. 1810 osiemnastoletni Rossini opuszcza szkołę i włącza się w bujny nurt ówczesnego życia operowego, działając jako korepetytor, dyrygent a zwłaszcza kompozytor. Pierwszą swoją operę *Demetriusz i Polibiusz* napisał Rossini mając zaledwie 14 lat. Był to jeszcze utwór niedojrzały, który później, gdy miał ukazać się na scenie, został przez kompozytora ponownie opracowany. Pierwsze opery Rossiniego, przeważnie komiczne, wystawiane w teatrach Wenecji, Mediolanu i Rzymu, odnosiły sukcesy całkiem mierne; stopniowo jednak nazwisko kompozytora zaczęło się stawać coraz bardziej znane. Na szerokie wody wypłynął Rossini w operze poważnej *Tankred w Syrakuzach* (Rzym 1813), sławę zaś swoją umocnił operami komicznymi *Włoszka w Algerze* (Wenecja 1813) i *Turek we Włoszech* (Mediolan 1814).

Patrząc dzisiaj na dzieła Rossiniego zwracamy uwagę przede wszystkim na ich silne powiązanie z tradycjami dawnej opery włoskiej. Niemniej wносиły one też i wiele czynników nowych i dla współczesnych przedstawiały się jako utwory nowatorskie a nawet, w pewnych szczegółach rewolucyjne. Przykładem tego może być list nauczyciela Rossiniego, Stanisława Matteiego napisany po prapremierze *Włoszki w Algerze*, zawierający takie zdanie: „Nieszczęsny, zatrzymaj się! Bezczęścisz moją szkołę!”

Wielka zmiana zaszła w życiu Rossiniego w r. 1815, gdy kompozytor został powołany przez słynnego przedsiębiorcę operowego Dominika Barbaję, do Neapolu, gdzie został kierownikiem dwóch teatrów muzycznych z obowiązkiem komponowania dla tych scen dwóch oper rocznie. Było to stanowisko zaszczytne, a poza tym przynoszące poważny dochód 17.000 fr. rocznie. W ten sposób ustaliwszy swoją sytuację finansową, poślubił kompozytor niebawem śpiewaczkę operową Izabellę Colbran. Nie ograniczał się jednak do komponowania dla teatrów neapolitańskich, ale przyjmował też zamówienia od innych scen wło-

skich. W ten sposób powstała napisana dla Rzymu opera komiczna *Cyrulik Sewilski*.

Gdy Rossini przystępował w r. 1816 do napisania tego utworu miał zaledwie 24 lata, był jednak kompozytorem dość znanym, gdyż różne teatry włoskie wystawiły już kilkanaście jego oper. Treść *Cyrulika* była oparta na znakomitej komedii Piotra Beaumarchais'go, utworze rewolucyjnym, w którym autor stworzył ostrą satyrę skierowaną przeciwko warstwom w owych czasach rządzącym, wykazując, jak to utytułowani arystokraci i bogaci mieszczenie są uzależnieni od bystrości człowieka pochodzącego z ludu. Dowcip, lekkość i werwa komedii znalazła świetne odbicie w muzyce Rossiniego, stwarzając całość, która do dnia dzisiejszego zachowała pełną świeżość i tak, jak dawniej budzi u słuchaczy szczerą wesołość. Rossini skomponował *Cyrulika* w niesłychanie krótkim czasie, bo w ciągu 14 dni. To nadzwyczajne tempo znalazło odbicie w samej operze. Słuchając jej jesteśmy bez przerwy pod wrażeniem muzyki pełnej temperamentu i humoru, idącej w parze z akcją sceniczną, pełną zabawnych sytuacji, nieoczekiwanych zawikłań zmierzających w zawrotnym tempie do ostatecznego rozwiązania.

Dalsze losy życia Rossiniego to pasmo nieprzerwanych triumfów; w Mediolanie odnosi sukces jego *Sroka Złodziej* (1817), w Wenecji *Semiramida* (1823). Włochy stają się już dla niego za ciasne. Kolejno bawi w Wiedniu, gdzie odwiedza Beethovena i w Londynie, wreszcie osiada na dłuższy czas w Paryżu powołany na stanowisko dyrektora Opery Włoskiej a później Opery Wielkiej. Pierwsze lata spędzone w stolicy Francji przyniosły tylko opery drugorzędnej wartości, w roku jednak 1829 komponuje Rossini swoją najcenniejszą operę poważną *Wilhelma Tella*. Dzieło to jest wyrazem ewolucji, którą kompozytor przeszedł we Francji i odznacza się niezwykle starannym opracowaniem zwłaszcza partii orkiestralnej i zespołów, oraz siłą wyrazu dramatycznego. Po olbrzymim sukcesie *Wilhelma Tella* trzydziestoosmioletni Rossini pożegnał się na zawsze ze sceną

operową, zarówno jako kompozytor jak i kierownik. Dalsze czterdzieści lat życia spędził naprzemian we Włoszech, Hiszpanii i Francji, poświęcając się twórczości muzycznej tylko przysgodnie. Z nielicznych kompozycji napisanych wtedy wyróżnia się słynne *Stabat Mater*, dzieło skomponowane w r. 1831 a uzupełnione w r. 1842. Ono to wraz z kilkoma utworami kantatowymi i kościelnymi oraz pieśniami i tp. wypełniło ogromny okres czasu od *Wilhelma Tella* aż do śmierci kompozytora, która nastąpiła w dniu 13 listopada 1868 w Passy pod Paryżem.

Twórczość Rossiniego ma dwa bardzo różne oblicza. Na jej biegunach i zarazem szczytach stoi *Cyrulik Sewilski* i *Wilhelm Tell*, dwa arcydzieła, jedno w zakresie opery komicznej, a drugie opery poważnej. Zapewne, nie są one największymi osiągnięciami muzyki swoich czasów, nie można stawiać ich na równi z wielkimi dziełami Beethovena lub Schuberta, w dziedzinie jednak muzyki scenicznej mają znaczenie pierwszorzędne. W ciągu ostatnich stu lat zbladła wielkość *Wilhelma Tella*, który już dzisiaj poza uwerturą nie przemawia do słuchacza i bywa wystawiany bardzo rzadko. W zakresie jednak opery komicznej *Cyrulik Sewilski* pozostał nadal żywy, a w oczach współczesnego słuchacza jest dla twórczości Rossiniego dziełem reprezentacyjnym.

CYRULIK SEWILSKI

Opera komiczna w 2 aktach

ROZYNA wychowanka Bartola

HRABIA ALMAVIVA

DOKTOR BARTOLO

FIGARO cyrulik

DON BASILIO nauczyciel śpiewu

BERTA służąca Bartola

FIORELLO służący hrabiego

OFICER

~~Julwiga Romańska~~

~~Kazimierz Pustelak, Janusz Żetobowski~~

~~Władysław Malec-Malczewski, Zbigniew Melanowski~~

~~Adam Szybowski, Antoni Wolak~~

~~Władysław Jurek, Stanisław Lachowicz~~

~~Barbara Marczyńska, Genowefa Szarblewska~~

~~Wincenty Głodek, Zbigniew Radłowski~~

~~Wincenty Głodek, Zbigniew Radłowski~~

Notariusz, muzykanci, żołnierze

Rzecz dzieje się w Sewilli w XVIII wieku

ORKIESTRA I CHÓR OPERY KRAKOWSKIEJ

Kierownictwo muzyczne
JERZY KATLEWICZ

Inscenizacja i reżyseria
ANTONI WOLAK

Scenografia
WOJCIECH KRAKOWSKI

Dyrygenci
ZBIGNIEW CHWEDCZUK
JERZY KATLEWICZ

TREŚĆ OPERY

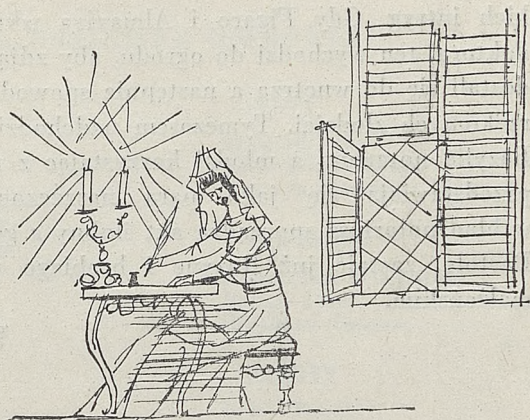
AKT I. Odsłona I. Scena przedstawia jeden z placów hiszpańskiego miasta Sewilli. Hrabia Almaviva urządza pod oknami pięknej Rozyny serenadę, ukochana jednak nie pojawia się

w oknie. Zrezygnowany młodzieniec nie wie co począć, gdy oto nadchodzi z pieśnią na ustach znany w całym mieście ze sprytu cyrulik Figaro, w którym Almaviva poznaje swego dawnego służącego. Figaro zna Rozynę i jej starego opiekuna, doktora Bartolo, obiecuje też hrabiemu ułatwić zawarcie znajomości z młodą panną i oszukać czujność zazdrośnego doktora.

Bartolo wychodzi z domu. Korzystając z tego, Almaviva śpiewa piosenkę oświadczając Rozynie swą miłość. Z głębi domu odpowiada dziewczyna, wyrażając mu wzajemność. Usłyszawszy to Figaro układa podstępny plan wprowadzenia hrabiego do domu Bartola.

Odsłona II przenosi nas do mieszkania doktora. Rozyna skończyła pisać list do ukochanego, gdy nadchodzi Figaro. Zale-

dwie jednak zaczął jej przedstawiać swoje plany, pojawia się Bartolo. Jest on zaniepokojony, bo zauważył już, że jakiś młodzieniec zabiega o względy Rozyny. Nadchodzi wtedy nauczyciel muzyki a zarazem totumfacki doktora Bazylio i radzi mu aby oczernił przed Rozyną jej konkurenta a wtedy łatwiej będzie mógł ją sam poślubić. Gdy w chwilę później doktor czyni wypowiedzi swojej wychowance, wpada Almoviva przebrany za żołnierza. Wręcza doktorowi nakaz zakwaterowania, ten jednak zasłania się dokumentem zwalniającym go od obowiązku przyjmowania żołnierzy na mieszkanie. Powstaje głośna sprzeczka, którą likwiduje dopiero patrol wojskowy.

AKT II. Odsłona I. Gdy jeden pomysł zawiódł, Figaro ułożył nowy plan. Oto pojawia się przebrany Almoviva i zgłasza się do Bartola jako nauczyciel śpiewu przysłany w zastępstwie przez rzekomo chorego Bazylię, aby udzielić lekcji Rozynie. I ten jednak podstęp zostaje zdemaskowany przez podejrzliwego Bartola, który postanawia działać teraz szybko i posyła Bazylię po notariusza, aby dziś jeszcze zawrzeć umowę ślubną z Rozyną.

Odsłona II przynosi wreszcie pomyślne rozwiązanie wszyst-

kich intryg. Gdy Figaro i Almadiva wkradają się do domu doktora, ten wychodzi do ogrodu, aby zdjąć drabinę, po której dostali się do wnętrza a następnie spowodować zaarrestowanie rzekomych złodziei. Tymczasem nadchodzi sprowadzony przez Bazylia notariusz a młodzi korzystając z nieobecności Bartola przedstawiają się jako para narzeczonych. Wprowadzony w błąd notariusz sporządza akt ślubny a gdy do pokoju wpada Bartolo, zastaje już Rozynę i hrabiego połączonych węzłem małżeńskim.

Włodzimierz Poźniak

ZESPÓŁ ORKIESTRY OPEROWEJ

I SKRZYPCE

Roesner Zdzisław
koncertmistrz
Bruckowski Eustachy
Mularczyk Stanisław
Tennenbaum Artur
Koćma Franciszek
Staszica Jan
Pilawski Stanisław
Jaśkiewicz Julian

II SKRZYPCE

Olejniczak Henryk
Kozik Roman
Wysocki Kazimierz
Skocz Władysław
Kowalski Antoni
Górski Andrzej

ALTÓWKI

Sienkiewicz Jan
Czerny Stefan
Szarek Stanisław
Ogiński Eugeniusz

WIOLONCELE

Solecki Leon
Makowicz Józef
Cichocki Bolesław
Komorowski Andrzej
Górecka Stefania

KONTRABASY

Kolasa Bolesław
Mazurkowski Władysław
Jachimowicz Ryszard

OBOJE

Kutrzebski Mikołaj
Kwaśniak Adolf
Ryniak Michał

FLETY

Skawiński Jan
Karbowski Tadeusz
Węgrzyn Stanisław

KLARNETY

Kosieradzki Władysław
Nalepa Józef
Cygelman Tadeusz

FAGOTY

Orłow Bazyli
Morończyk Michał
Thiel Henryk

TRĄBKI

Lutak Ludwik
Krzywoń Adam
Czech Bronisław

PUZONY

Sosin Tadeusz
Barinow Jan
Maksymowicz Włodzimierz

WALTORNIE

Łysakowski Władysław
Mucha Tadeusz
Polak Edmund
Wodara Herman

PERKUSJA

Korczowski Zenon
Pipień Mieczysław
Reindl Emil

HARFA

Rostkowska Helena

INSPEKTOR ORKIESTRY

Olejniczak Henryk

ZESPÓŁ CHÓRU OPEROWEGO

TENORY

Furmańczyk Zbigniew
Kolankowski Wiesław
Korzeniowski Zbigniew
Mazur Stanisław
Migacz Zenon
Mistak Edward
Osak Karol
Pyś Władysław
Scisło Józef
Wyroba Władysław

BASY

Głodek Wincenty
Goraj Krzysztof
Jauerning Oswald
Karp Andrzej
Korzeń Tadeusz
Namaczyński Andrzej
Radłowski Zbigniew
Słomka Edward
Słysz Stanisław
Swolkień Mieczysław

INSPEKTOR CHÓRU

Karp Andrzej

POLSKIE WYDAWNICTWO MUZYCZNE

OPERA NA ESTRADZIE

pierwsze tytuły serii

CH. GOUNOD

Aria Małgorzaty z opery Faust

Cena zł 10.—

CH. GOUNOD

Recytatyw i kawatina Fausta z opery Faust

Cena zł 4.50

G. VERDI

Boska Aido — Romans Radamesa z opery Aida

Cena zł 6.—

G. VERDI

La donna od essere è mobile — Pieśń księcia z opery Rigoletto

Cena zł 4.—

G. BIZET

Kuplety Toreadora z opery Carmen

Cena zł 8.—

G. BIZET

Habanera z opery Carmen

Cena zł 6.50

R. LEONCAVALLO

Aria Cania z opery Pajace

Cena zł 4.—

R. LEONCAVALLO

Serenada Arlekina z opery Pajace

Cena zł 4.—

G. PUCCINI

Aria Butterfly z opery Madama Butterfly

Cena zł 4.50

G. PUCCINI

Aria Mimi z opery Cyganeria

Cena zł 4.50

G. PUCCINI

Aria Cavaradossiego z opery Tosca

Cena zł 4.—

Do nabycia w księgarniach muzycznych Domu Książki

Okładka i rysunki
Macieja Makarewicza

Drukarnia Wydawnicza w Krakowie, ul. Zwierzyniecka 2
Zamówienie nr A-316/57. — Nakład 7.000 egz. — M-16

